

Szerkesztési iroda:

Nagy-Becskek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pietz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1900.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

XXIX. évfolyam. 287. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy hóra ———— 2 „
— Egy szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési iratokban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Szombat, december 15.

Meghívás.

Torontálvármegye országos szabad-
elvű pártja f. é. december hó 20 án déli
12 órakor Nagybecskereken, az ottani ka-
szinó kistermében tartja szervezkedő érte-
kezletét, melyre a pártnak igen tisztelt
tagjait ezennel meghívom.

Kelt Rudán, 1900 évi november hó.

Báró Nikolics Feodor,

v. b. t. t., a Torontálvármegyei
szabadelvű párt elnöke.

Az értekezlet tárgyai:

1. Szervezkedés.
2. Indítványok.

A vidék a vidékért.

Nagybecskerek, december 15.

(B. L.) Nagy örömmel olvassuk a
lapokban a magyar iparpártoló egyesület
felhívását, melyben tudtára adatik minden-
kinek, skit illet, hogy magyar emberek
dukál magyar iparterméket vásárolni.
Derék dolog s mi csak azt sajnáljuk,
hogy ez a magyar iparpártoló akció
annyira idegen maradt a köztudattól. A
szép cikkeket, már mint az újságírókat,
élvezettel olvasta a fogyasztó közönség,
de mikor az árucikkekre kerül a
sor, még ma sem hallom, hogy valaki
komolyan kérdezné, ha vajjon csakugyan
magyar földön magyar ember keze hozta e
létre az árut, melyet megveendőnk va-
gyunk. Akárki mit beszél, nem jól csinál-
ják a dolgukat azok az urak, akiknek
kezébe a magyar társadalom letette ipar-
nak a pártolását.

De nem is azért fogtunk tollat, hogy
az országos iparpártolástól szóljunk, mely-
nek céltalansága ily szervezet mellett
mindjobban kitűnik. A magyar iparnak

van egy hatalmas pártfogója, Hegedüs
miniszter, kinek félreismerhetlen jóakarata
és kézzelfogható pártfogása mellett a
nagy port felvert társadalmi akció ártat-
lan nagyképűsködéssé nem egyéb.

A magyar iparnak meg van a maga
hatalmas pártfogója, de ki istápolja a
vidéki ipart, meg kereskedelmet? Nem
hozakodunk elő a régi panaszszal, hogy
a fővárosnak mindent, a vidéknek semmit
sem adnak. Unalmas is, igazságtalan is.
Élvégre is nem lehet minden vidéki vá-
rosban királyi tábla, nem lehet nagy
garnizon, de nem lehet mindegyikben
törvényszék, forgalmi igazgatóság, közigaz-
gatási tanfolyam, felső kereskedelmi és
egyéb tanintézet, melyektől, mint bőlesen
tudva van, a vidék a boldogulását várja.
S nekem mély és igaz meggyőződésem,
hogy nem ezektől a tényezőktől függ a
vidéki városok boldogulása, fellendülése.
Elősegíthetik, de nem alapítják meg. A vi-
déki városokat csak a polgár-
ság egyetértése teheti nagyvágyá
és gazdaggá, főképen az által,
hogy lehetőleg minden szük-
ségletét odahaza fedezi.

Mi történik ma? A jómódu ember,
akinek ruhára van szüksége, megvárja a
fővárosi vigéret, (aki ezentúl is el fog
jönni „megúvásra“) és a budapesti cég-
nél rendeli meg ruháját. Ismeretes dolog,
hogy egy fővárosi kereskedő ezekért
szállít Nagybecskerekre ingeket, nyakra-
valókat, gallért, mancsattát stb. Ha bu-
torra van szüksége a házasság boldog
révébe evezőknek, bizonyára „telmennek“,
mert ott állítólag szebb is, jobb is min-
den. Hány uri embert tisztelünk körünk-
ben, aki soha sem vásárolt még idehaza
kalapot, hanem minden szezon elején a
fővárosból küldet magának egy divatos
példányt s nem egy ismerősöm nyugodt
lélekkel fizet a pesti vagy bécsi suszter-

nek 14—15 forintokat (30 koronát) egy
pár cipőért.

S amit jónak tartanak a teremtés urai,
azt csakhamar eltanulták az asszonyok és
lányok. Az ő vallásos lelkiük is azt sugallja,
hogy minden jó felülről jön s a budapesti,
de talán még inkább a bécsi cégek szállí-
tják a kalapot, boát, a ruhát, a blouse-t,
a fehérneműt, a — bocsanat ez indiszkrét-
cióért — harisnyát, a gyermekjátékot s
ha pláne többféle szükséglet beszerzése
válik szükségessé, elhiteik a család fejé-
vel, hogy olcsóbban kijönnek, ha szemé-
lyesen „felruccannak“ egy-két napra a fő-
városba, s ott aztán megvásárolnak ügy-
service-t, egy két butordarabot, muffot,
gallért, kalapot, téli kabátot, sőt még ék-
szert is.

Statisztikai adatok nem állanak ren-
delkezésünkre, de tulaján nélkül állíthatjuk,
hogy százazrekre rug az az összeg, melyet
ily módon évenként elvonnak a helybeli
iparosoktól és kereskedőktől.

Itthon pedig az üzletember szomoruan
ül a boltjában vagy áll az ajtóban s elme-
rengve azon, hogy milyen pompásan gon-
doskodhaték ő családjáért, mily pazar
kézzel áldozhatna közmívelődési és jóté-
kony célokért, mily könnyen részt vehetne
a közterhekben, ha az a sok sok ur és
hölgy itthon költené el a pénzét.

A karácsonyi ünnepek közeled e két-
szeres aktualitást kölcsönöz ennek a szo-
moru témának. Feltártuk a valót a maga
teljes meztelenségében, melynek a sűrűn
ismétlődő esődök kölcsönöznek elriasztóan
sötét hátteret.

Ha nem akarjuk azt, hogy a vidéki
ipar és kereskedelem koldusbotra jusson,
meg kell változtatnunk az eddigi politikát.
Ne az államtól kolduljunk szubvenciókat,
hanem magunk segítsünk magunkon és
polgártársainkon, akkor megsegít az Isten is.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Az iskola hatása a gyermekek fejlődésére.

Közi: Rédl Ferenc, közs. isk. tanító.

Kérdzhetné valaki, mit keres egy szorosan
vett tanügyi értekezés egy politikai napilapban
és miért nem közölte az inkább egy peda-
gógiai szaklapban? Erre a netán felmerülő
kérdésre az a feleletem, hogy e cikkben az is-
kola oly kérdéseiről lesz szó, melyek természete-
től fogva nemcsak a tanügyi szaköröket,
hanem az intéző tényszöket, mint az iskola fen-
tartóit is nagyon is közelről érdeklik s azért
mind a szülőket, mind pedig azokat, kiknek az
iskolaügyekbe beleszólásuk van, felkérem, mi-
szerint e sorokat figyelemmel olvassák át. Már
pedig a tanügyi lapokat a szakkörökön kívül
nagyon kevesen olvassák, tehát e lapot sokkal
alkalmasabbnak találom azon célok elérésére,
mely soraim megírásánál előttem lebegett. Ez
az oka és magyarázata annak, hogy a tekintetes
szerkesztő ur szives engedelmével miért kérek
helyet e sokat olvasott politikai lapban szerény
soraimnak.

A sorozó-bizottságok jogos panasza és elő-
terjesztései folytán már évek óta csak a 21 ik
életév betöltése után jön a mai fiatalság katoná-
sor alá, mert a 20 évesek túlyomó nagy több-
sége nem ütötte meg a mértéket, mely feltétele
annak, hogy a fiatal ember a katonai élet gyá-
kori és nagy fizikai erőfeszítéseit kibírja. Ujab-
ban pedig gyakran halljuk, miszerint a 21 évesek
sem elég erőteljesek ahhoz, hogy a szükséges
létszámot minden tekintetben alkalmas egyének-
kel lehessen betölteni, mely bajon úgy segíté-

nek, hogy a fizikai cenzust sokkal lejjebb szállí-
tották, mert a korábbi követelmények alapján
már nem volna lehetséges a törvényes létszám-
nak akár csak a felét is elérni.

Szomorú jele ez az újabb nemzedék testi
elsatnyulásának; minek okait kutatni kötele-
sége mindazoknak, kiknek az ifjuság nevelésére
befolyásuk van; mert az általános enerválást
csak akkor akadályozhatjuk meg, ha ennek
forrásait ismerjük. E helyen a számtalan okok
mindegyikével nincs elég terünk behatóan fog-
lalkozni, miért is csupán arra kívánunk rámu-
tatni, vajjon a mai iskolázás szintén hozzájárul e
ezen vésses elerőtlenítéshez.

Ha betekintünk falusi iskoláinkba, a leg-
több helyen azt látjuk, hogy 60—70 tanuló szá-
mára épített tante mekbe 120—140 gyermek
van összehúfolva, úgy, hogy a szegény gyer-
mekek héring módjára vannak összehúfolva s
a szó szoros értelmében véve, egymás hátán ülnek;
s nem is férnének másképp el, ha csak minden máso-
dik előre nem görnyedne, a közbeesők pedig mere-
ven a pad hátdesezkájának nem támaszkodnának. E
ebben a helyzetben kell a 6-tól 12 éves gyer-
meknek 6 éven át, naponként 5—6 órát el-
töltenie. Most gondoljuk hozzá azt az atmoszférát
is, mely az ilyen helyiségekben uralkodik, azután
megkaptuk mindjárt a feleletet is arra, vajjon
ily körülmények közt fejlődhet-e normálisan a
tanuló sereg? Arról nem is beszéllek, hogy na-
gyon sok helyen valami omlófély-ben levő nedves,
dohos lyuk szolgál iskolául, melyet jóravaló
gazda istállónál sem használna, de gyermekét el-
küldi oda, hogy ott miveljék szívét, esztét. Azt
mondják, hogy e bajokon nem lehet segíteni,
mert az általános iskolakötelezettség folytán
minden gyermeknek kell ma már iskolába járnia
és olyan iskolába kell mennie, a milyen van;

mert az sdóterhekkel agyonnyomított község
új, célszerű iskolaházat nem építhet szegénysége
miatt, az államtól pedig nincs arra való pénze,
mert ez kell puszkára, no meg opera s más
hasonló nemzeti missziót teljesítő intézményekre.

Azt mondhatná valaki, hogy nagyitok, hogy
tulsóleten festem a helyzetet. Nem! Tapasztalás-
ból beszéllek, mert én magam is tanítottam 180
névndéket egy tanteremben s e mellett vagy
180 gyermek nem járt iskolába, mert nem volt
hova. Egy bizonyos községben pedig a szegény
tanító, valahányszor télen az iskolába lépett,
előbb Istenhez fohászott, hogy a tan-
teremnek nevezett s szokszorosan megtá-
masztott büzös odu a tanítás ideje alatt
maga alá ne temessen tanítót s tanulókat egy-
aránt. Összszel és a mint kitavaszkodott, már az
elég szűk udvaron tartotta az iskolát. Ez még
nem is olyan nagyon regen volt. Ez nem mese,
hanem szomorú valóság.

Milyen egészen másképp táruul élénk, ha a
városi viszonyokat vizsgáljuk — ambár itt sem
mindenütt. — Kaszárnya nagyságu fényes palot-
ták tanuskodnak a városok közönségének az
iskolaügy iránti áldozatkészsége (?) felől. Ezen
áldozatkészsége nagyon elismerésre méltó volna,
ha e fényes iskolapalotáknak is nem volnának
meg a maguk nagy árnyoldalai. E kaszárnya-
szerű épületek 10—20 tantermébe, a legtöbb
esetben 1000—1500, sőt több gyermek jár is-
kolába s biz ezekben is megvan az az anomalia,
hogy a 60 tanulóra számított térfogatu helyisé-
gekbe 85—100 gyermek lesz összehúfolva s így
a szabad mozgás ezekben is a minimumra apad
s az iskola levegője sem telet meg az egészség-
ügyi követelményeknek, mert az a 85—100
tanuló majdem 1/3-ával kevesebb levegőt kap,
mint a meanyi az orvosok állítása szerint az

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfűtő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hőlgyek részére kedden és pénteken délután 5 1/2 óráig; ugyanazon napokon este 6-tól 8-ig urak részére is. A kádfűtő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad. — Október 3-tól minden szerdén szünnap fél árákkal délig urak, délután hőlgyek részére.

December 16. A polgári isk. Vörösmarty-ünnepélye.
December 17. Állandó választmányi ülés a vármegyeházán.

December 19. Közigazgatási bizottsági ülés.

December 20. Rendkívüli vármegyei közgyűlés.

December 20. A vármegyei szabadelvű párt szervezőkedő gyűlése.

— **Vörösmarty ünnepély.** Az állami polgári és felső kereskedelmi iskola Vörösmarty-ünnepélye holnap d. e. 11 órakor lesz az intézet dísztermében. A hazafias ünnepélyre az intézet tanári kara és ifjúsága meghívót küldött a hatóságok, testületek s hivataloknak; az érdeklődő nagyrészt közönséget és szülőket pedig lapunk útján hívja meg.

— **Pénztárnok választás Muzslyán.** A felső muzslyai közbirtokosság tegnap délelőtt választotta meg pénztárnokát Kis Tóth Péter személyében, aki 88 szavazatot kapott Budai Pál 74 szavazatával szemben. Választás után megvolt a hagyományos áldomás ivás.

— **Halálhírek.** Schwartz Frigyes kereskedő, a „Grossbecksereker Wochenblatt“ főmukatársának, Schwartz Mórnak testvére, Szegeden, rövid szenvedés után 44 éves korában meghalt.

Hirsch Lipót, tekintélyes polgár, 80 éves korában elhalt Perlaszon. Az elhunytban dr. Iványi Mór édes atyját gyászolja. Temetése tegnap ment végbe nagy részvét mellett. A temetési szertartást dr. Klein Mór nagybecskereki ker. főrabbi vezette, szivreható beszédet mondván a halottas háznál.

Szávits István nyugalmazott cs. és kir. százados ma reggel Melencén elhunyt. Temetése holnap délután fél 3-kor lesz, melyen a 29. gyalogezred tisztikara küldöttséggel képviselteti magát.

— **A katonai irodák ellen.** Ugy a fővárosban, mint a vidéken gombamódra elszaporodott, minden hatósági engedély nélkül, az egyes hiszékeny emberek becsapására alakult ugynevezett katonai irodák ellen kellő szigorral lépett föl a honvédelmi miniszter. Most a törvényhatóságokat hívja föl a miniszter, hogy kísérik figyelemmel az effajta ügynökök üzemeit és rajtakapás esetén a legszigorubbán bánjanak el velök. Hogy pedig az ilyen illetéktelen közbenjárók működése megakadályozható legyen, a hatóságok figyelmébe ajánlja a miniszter, hogy minden egyes megengedhető katonai kedvezmény iránti kérelmet a lehető legsürgősebben intézzék el.

— **Szilveszter estély.** A „Nagybecskereki Polgári Dalárda“ nagyobb szabású Szilveszterestély rendezésével foglalkozik, melynek műsora nagyon érdekesnek ígérkezik, mivel több helybeli műkedvelő fog közreműködni és előrelátólag nagyon élvezetes estélyre számíthatunk. Az estély a kasszinó összes termeiben tartatik meg, belépődíj személyenkint egy korona.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az Iskolagyermekbarát segélyező-egylet céljaira a következő összegek folytak be: Torontálmezei takaré- és hitelbank 30 korona, Steinitzer Géza 20 korona, Hermann Antal 2 korona 24 fillér, mely adományokért hálás köszönetét fejezi ki az egylet elnöksége.

— **Elfogott rabló.** Jó fogást csinált tegnap délután a nagybecskereki rendőrség, egy veszedelmes embert téve ártalmatlanná, aki minden valószínűség szerint nem mondta be valódi nevét. Szénvásárlás ürügye alatt már néhány nap óta egy fekete ruhás férfi sorra látogatta a németnegyed házait, így beállított a többek közt Molnár János gazdálkodónak Lenau-utcai házába és mivel a szobában senkit sem talált, kutatni kezdett. A jó szimat reá vezette, hogy az asztalfiókban 1200 korona készpénz van. A látogató magához véve a pénzt, az udvaron találkozott a ház asszonyával, akit szintén az iránt kérdezett meg, nincs-e eladó szőnye? Az asszony tagadó válasza után emberünk elkészült s ment a szomszédba, Weiserschan Mátyas házába, ahol a gazda szintén az udvaron volt elfoglalva. Innen meg a gazda ezüst óráját láncostul és egy régi divatu mardályt emelt el. A meglopottak csakhamar a rendőrségre szaladtak. A tolvaj kilétéről csupán Molnár Jánosné tudott némi fölvilágosítást adni, amennyiben megtudta mondani, hogy milyen külseje és ábrázata volt a kitanult szélhámosnak. A rendőrségnél Molnárné mellé adták Avramov György rendőrt és együtt elindultak a német-végvár házaikhoz, mert úgy hallották, hogy arra vette útját a tolvaj. Innét elmentek Német Elemérre, ahol az ottani nagykorosmában reá akadtak arra, akit kerestek, akiről Molnárné azt állította, hogy ez az ő tolvajuk. Avramov rendőr egyik ottani csendőr segítségével a kertében elfogta a rejtélyes idegent s a kertbe elvitt várakozó bérkocsin, amelyen pár órával azelőtt hajtattat ki, visszahozták Nagybecskerekre. A rendőrségnél vallatásra fogták, ahol Szénásy Istvánnak adta ki magát és nagyobb bizonyosságot felmutatta a bács-petrovoszelei eljáráság által e névre kiállított munkás-igazolványát, továbbá a jobb karjába tatowirozott „Szénásy“ nevet. Azonban ez mind csak félrevezetésre szolgált, mert nagyon valószínű, hogy a munkás igazolványt lopta, a tatowirozást meg azért csinálta karjába, mert

valószínűleg régóta körözött gonosztevő, akinek a lopásánál sokkal nagyobb bűnök nyomják a lelkét. Alaposan kikutatták, a Molnárnéktól ellopott pénzt 39 korona híjával megtalálták nála az ellopott ezüst órával és mardálylyal együtt. Alig zárult rá a fogház ajtaja, a temesvári rendőrség távirati körözvénye valami Rittinger Jakabot keresett, aki pár nappal ezelőtt egyik ottani fakeskedőt kirabolt egy pajtása kíséretében. A pajtást elcsípték, Rittinger azonban az elrabolt pénzzel Nagybecskerekre utazott. Mivel a temesvári rendőrség által adott személyleírás teljesen reá illik az itt fogva levő ál Szénásyra, nagyon valószínű a feltevés, hogy a temesvári rablást elkövetett Rittinger ül ezidő szerint a nagybecskereki rendőrség fogházában. Együttal megkeresés ment a temesvári rendőrséghez, hogy küldje egyik közegét Nagybecskerekre Rittinger kilétének konstatálása végett.

A „Mezőgazdasági alkalmazottak lapja“ teljesen díjtalanul ajánl mindenféle gazdasági és iparszemélyesetet. Megbízható emberek előjegyzésben tartatnak. Előfizetési ára félútra 4 korona. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI. Dessewffy utca 16.

— **Vasuti gyorsáru szállítás a karácsonyi ünnepek alkalmából.** A MAV. budapesti jobbjáró üzletvezetőségétől a következő felszólítást vettük: Tekintettel a karácsonyi ünnepek alkalmából várható nagy mérvű gyorsáru forgalomra, figyelemztetjük a t. közönséget, hogy Budapestre rendelt gyorsáru szállítványokat, különösen a gyors romlásnak alávetett élelmi szereket már folyó hó 15-től kezdve adja fel, nehogy az ünnepek előtti utolsó napokon vasuti szállítás céljából feladásra kerülő tömeges gyorsáruk továbbítása, értesítése, illetve hához szállítása zavarokra s késedelmekre szolgáltatasson okot. Kívánatos még, hogy különösen a Budapestre szállítandó gyorsáru csomagok ne csak jellel és számmal láttassanak el, hanem azokon a címet neve is olvashatóan feltüntetve legyen. A szállítványok akadálytalan kézbesítése céljából a tisztelt című közönség arra is figyelemztetjük, hogy a vasuti szállításhoz feladott csomagokban sem levelet, sem más írásbeli közleményt elhelyezni nem szabad, és a mennyiben ilyen a pénzügyi részéről a csomagokban találtatnék, ez által nemcsak a szállítvány kézbesítése szenvedne késedelmet, hanem még jövedéki kihatás címén bírságot is kellene fizetni.

— **Szerencsés férj.** Wiedeman trieszti linoleum-gyáros öröme és szerencséje jogos feltűnést keltett. Neje oly súlyos beteg volt, hogy felgyógyulásán kétségbeesett és levele megérdemli, hogy egész terjedelmében visszaadassék. Ez a legszebb dicséretet tartalmazza, amelyet a Pink-labdacsoknak, ezen hatásában oly elismeréreméltó gyógyszernek, amely már sok beteget meggyógyított, ajándékozni lehet.

„A Pink-labdacsok hatása, írja, kitűnő volt és én köszönettel tartozom önnek. Ezen

egészség fenntartására s a növendékek fejlődésére szükséges, és 1/3-dal több kipárolgás rontja meg a tanterem levegőjét, mint a mennyi megengedhető volna. Télen s más évszakokban is, kedvezőtlen időjárás alkalmával az ezernél több gyermek hurcolja az épületbe a nedvességet és sarat, melyeknek kipárolgásait ismét csak a gyermek tüdije szívja be, mivel felső ruháikat s kalapjaikat a tanterem falain levő ruhafogásokon kell egymásra halmozva elhelyezniök, mi által igen gyakran az iskolából hurcoltatnak szét a különböző ragályos betegségek. A behurcolt sártól azután pedig oly sok por gyülemlik össze, hogy még a legelőkisebbségek tisztogatás — ugyan melyik iskolában található ilyen? — után is folytonosan finom porfelhőkkel van az iskola levegője telve, mely a gyenge gyermeki tüdő fejlődését nagyon is akadályozza. A por felverését pedig nem lehet megakadályozni — még Dustless bevonással sem, hacsak minden hónap vagy két hónapban nem történik a bevonás, a mi kissé drága mulatság volna — mert ez már megtörténik a tanulók bejövetelekor; de még csak nem kívánhatjuk, hogy az a kis gyermek, ki izgékonny természeténél fogva szükségszerűleg mozogni kénytelen, 2-3, sőt 4 órát is a legcsekélyebb mozgás nélkül üljön egy huzamban, hogy port ne verjenek fel. Az ily nagy épületeknek egyiknek legnagyobb hátránya az is, hogy aránylag igen kicsi udvaruk van, tehát az egyes órák közti szünetekben ide se vezethetjük növendékeinket valamennyi tanteremből, mert ott nem férnének el; de meg az egy vagy több emeletes épületekből ez nem is lehetséges a sok gyermek összehordása miatt. Télen és máskor is kedvezőtlen időben az órák közti szellőztetés lehetetlen, mert a gyermekeket a tanteremből nincs hova kivezetni, bennlétkben pedig

nem tanácsos ablakokat nyitni, a mely tanító pedig mégis megteszi, a legnagyobb lelkiismeretlenséget követi el, mert a hirtelen leghuzam csak ártalmas lehet a tanterem meleg páratelt levegőjétől felhevült s több-kévszöröse izzadásban levő gyermekek egészségének.

Ugy hiszem, az elmondottakból eléggé ki világlik, mily mértékben járul hozzá a mai iskola az ifju nemzedék elsatnyulásához.

Az az érdemes iskolázék, mely a lelkész kivételével egyhangulag elhatározta, hogy a tanítót, ki trachomás volt, agyon kell löni, nehogy a betegséget a gyermekek közt s ezek révén a faluban elterjedje: a fentiek meghallgatása után bizonyára szintén egyhangulag mondaná ki az iskola, mint a testi épségre káros intézkedésnek beárátását. Es ha nem lehetne a bajon segíteni, igazsá is volna. Csak az a baj, hogy ennek orvoslása megint csak pénzbe és pedig meglehetősen sok pénzbe kerülne; ez pedig iskolára nincs, mert kell puskára és . . . . ra!

Pedig mindhiába, mikor az emberi nem egészséges fejlődéséről, mi több, fennmaradásáról van szó, mégis csak a zsebbe kell nyulni, hogy az egészségi és fejlődési föltételeknek alkalmas iskolaépületeket állítsunk.

Azok a szűk falusi és palotaszerű — és mégis szűk — városi iskolák egyaránt nem felelnek meg a célnak, hanem tartsa kötelességének minden iskola-fenntartó első sorban alkalmas helyen elegendő nagy telket vagy telkeket kihasítani és ezen azután építse fel a tantermetek pavillonszerűen, úgy, hogy egy-egy pavillon soha se foglaljon magában többet egy vagy két tanteremnél, teljesen elkülönített nagy udvarral, mely be legyen fásítva. A pavillonok ne legyenek egymáshoz közel, s minden

tanteremnek legyen elegendő nagy előcsarnoka a gyermekek felső ruháinak elhelyezésére, hogy ezeket ne kelljen a tanterembe vinniök. Ez előcsarnokban legyen elegendő számú mosdókészülék és sártisztító, hogy a növendék szükség esetén kezeit megmoshassa és sáros időben lábáról a sarat letisztogathassa, hogy ne kelljen azt a tanterembe hurcolnia. Minden pavillonhoz legyen építve egy, a gyermekek létszámának megfelelő nagy csarnok tornaszerekkel, hova télen és máskor is kedvezőtlen időben a gyermekeket az egy negyed óráig meghosszabbított óráközökben mozgás és üdülés végett vezetni lehessen, mely idő alatt a tantermetek alaposan ki lehet szellőztetni. A tantermetek természetesen jó távol építtessenek az utcától, hogy a szellőztetésekor ne az utca poros levegőjét bocsássuk be azokba. Szép időben a tanulók természetesen a befásított és szintén megfelelő tornaszerekkel ellátott udvarra vezetendők. Az egész telepnek vagy telepeknek legyen egy vagy két elegendő nagy közös játszótér, hol a nagyobb óráközökben az egész intézet összes növendékei összejöhettek játszani, mozogni. Minden ilyen iskola-telepnek egyik elegendetlen kelléke legyen egy vagy a szükséghez képest több teljesen felszerelt tornacsarnok, melyben a gyermekek szükséges testedzésben részesülhessenek.

A hol sok tanterem van egy telepen, legyen egy iskolaorvos, ki naponként legalább egy órát az intézetben töltsön, ki a gyermekeket időközönként megvizsgálja, a gyermekek testi fejlődéséről a tantestületi értekezleteken véleményét adjon és kihez szükség esetén — a mi népes iskolában gyakori eset — fordulni lehessen.

Testedző gyakorlatokról és üdítő játékokról gondoskodni aztán már a tantestület dolga. E sorok írásánál tisztán csak az ifjuság

szereknek ném egészségére annál csodálatosabb hatása volt, mint más szereknek, mert ezek teljesen hatástalanok voltak. Első gyermekégy után oly gyenge volt, hogy már menni sem tudott, a lábait nem akarták többé hordani, úgy, hogy a legcsekélyebb menésnél térdre esett. Nem volt sem étvágya, sem álma és folyton betegnek érezte magát. A vérszegénység végre elérte legmagasabb fokát s én minden reményemet elvesztém a megmentésére. Az egész betegség erős vérvesztésből keletkezett. Mióta azonban a Pink-labdacsokat használtam, jelentékeny javulás állott be, mindjárt jobban lett és frissebbnek érezte magát, étvágyával az ereje is visszatért, jobban alszik és úde arcszín lépett előbbi halványasága helyébe. Azonkívül, habár azelőtt rendkívül ideges volt, most csendes és vidám lett. Ezen gyógymód hatása meglepő, tehát folytatja is azt.

A vérszegénység a vér elszegényedéséből származik, amelynek újbóli helyreállítása és az idegek erősítése a Pink-labdacsok segítségével gyógyítható. Ezen a vének rossz állapotából származó betegségek, mint sápkór, neurasthenia, rheuma, gyomorhaj és altesti bántalmak, valamint általános gyengeség a Pink-labdacsok alkalmazása által a leghatásosabb módon gyógyítható. Kaphatók minden gyógyszertárban, valamint Ausztria-Magyarország fővárosában: Torók József gyógyszerárban Budapest, Király-utca 12., dobozonként 1 frt 75 krért vagy 6 dobozonként 9 forintért.

Az anyakönyvi hivatalból. A nagybecskereki anyakönyvi hivatalban legújabbán a következő bejelentések történtek:

Születések: Hertelendy János, ev. ref. bibliánus fia. — Budai Pál, rk. földmives, leánya. — Dold István, rk. tanító, leánya. — Vörgies Kuzmán, rk. napszamos, fia. — Joljárt István, rk. földmives, fia. — Turinszki Radivoj, rk. megyei házi szolga, leánya. — Mányó Sóni, rk. szobor, leánya. — Hevesi János, rk. földmives, fia. — Borbély András, rk. földmives, leánya. — Györgyevits Tamás, rk. kertész, leánya. — Becsei Antal, rk. kőműves, fia. — Zarándok K. Lajos, rk. szobrász, leánya. — Lingli Mihály, rk. mészáros, fia. — Isztrát György, rk. földmives, fia. — Szervo Mihály, rk. cipész, fia. — Tolveth Ottó, rk. vendéglős, leánya.

Halálozások: Csánki Breckó Gyula, rk. 25 éves, napszamos, hasihagyomány. — Petrovits Gábor, rk. zenész, 80 éves, gutaütés. — Bergenthal Jenő, izr. 7 napos, keresk. ut. fia, életgyenge. — Dold Mária, rk. 1 napos, tanító leánya, életgyenge. — Vörgy Brankó, rk. 5 napos, napszamos fia, életgyenge. — Reiner Péter, rk. munkás, 33 éves, tüdővész. — Novicski Alajos, rk. cukrász segéd, 25 éves, gümős hasháryalob. — Krauser Jánosné, szül. Zákits Mária, rk. 25 éves, zenész neje, méhrák. — Hefter Ignác, izr. magánzó, 76 éves, aggkór. — Schepp Katalin, rk. 4 éves, napszamos lánya, tüdőlob. — Annau Miklós, rk. 15 hónapos, napszamos fia, tüdőlob. — Alexits János, rk. nap-

testi nevelése lehegett szemem előtt. A berendezésnél figyelembe veendő didaktikai szempontokat itt szándékosan mellőztem, de a t. szerkesztő ur engedelmével erről is elmondom majd tapasztalatból szerzett nézeteimet.

A pénzügyi persze nagyon megnehezíti az iskolatársulatok létesítését és nem is ábrándozom arról, hogy e terv egyhamar megvalósuljon, de ha figyelembe vesszük, hogy némely város szászok által építetett palotaszertű iskolaépületekre, akkor nagyon időszertű volna minden eszközzel odahatni hogy a gazdagabb községek újabb építkezéseknél a fenti terv szerint létesítsék iskoláikat. Ha a katonai iaktanyák építésénél be tudták újabb időben hozni a pavilon-rendszert, akkor az iskoláknál sem tartozik ez a lehetetlenség közé. Ha a család-apa és anya a legtöbb esetben le tudnak mondani az élet kényelméről és a leg-súlyosabb áldozatokat szívesen hozzák meg, csak hogy gyermekeiknek tisztességes nevelést adhassanak s így nekik jobb existenciát biztosítsanak, akkor ugyanezt elvárhatjuk az államtól és társadalomtól is, mert hisz az ifjuság fogja a jövő államot és társadalmat alkotni.

Ha iskoláink így lesznek építve és berendezve, akkor nemcsak azt érzük el, hogy az iskola nem járul hozzá az ifju nemzedék elcsatnyulásához, de ellenkezőleg éppen az iskolai testi nevelés az élet más körülményei által okozott elerőtlenedést is nagy mértékben ellensúlyozni fogja.

Előtte nem csak a katonai szempontok lebegnek, hanem azon körülmény teszi leginkább szükségessé a helyes testi nevelést, mert a mai fokozott lázas küzdelem a létért, nagyon is megköveteli az erőteljes testszervezetet s a szellemi nevelés is csak egészséges, ép testű ifjuságnál lehetséges, mert csak: „egészséges testben lakik ép lélek“.

számos, 35 éves, tüdővész. — Hirschenhauser Bernát, izr. könyvelő, 59 éves, veselob. — Müller Anna, rk. 3 hónapos, cseléd leánya, tüdőlob. — Özv. Veliszavlyev Gáborné szül. Stojin Mária, rk. 60 éves, gutaütés. — Özv. Boros Jánosné szül. Szabó Eva, ág. ev. 80 éves, aggkór. — Ifj. Hallai János, rk. 3 hónapos, napszamos fia, görcsök. — Marcsikov Vukoszava, rk. 2 éves, napszamos leánya, mellhártyalob. — Sandhajt József, rk. 3 éves, üveges fia, alkopoc-szög.

Alkalmas ajándéktárgyak. Hazai műtermek óriási fejlődéséről csak annak lehet fogalma, akinek alkalma volt megtekintetni azon négy műkiadványt, melyeket Egyházy Agoston és társa jónevű budapesti kiadóvállalata az ünnepek közeledtével a hazai közönséget meglepte. A szobán forgó művek a következők: Munkácsy Mihály: „A falu hőse“ és „Siralomház“ című művei, Révész Imre: „Petőfi a tábortáborban“ és „Petőfi a csárdában“ című művei. Ezen négy műlap egyenlő méretekben (80×62 cm.), remek kivitelben hazánkfia Kádár Gábor műtermében készült s azokat a közönség 10 cm. széles arany antik keretben, üveg alatt felszerelve, valamint bérmentesen az ország bármely vasuti vagy hajó állomásig egyenkint 48 korona bolti áron megrendelheti s hogy a cég ezen műlapok megszerzését mindenki számára lehetővé tegye, vételáruk csekély havi részletekben is törlesztethető. Attól teljesen eltekintve, hogy így minden jobb polgári családnak módjában van hazai történetünk és népünk életéből merített tárgyu valóban művészies kivitelű képeket csekély anyagi áldozattal megszerezni, nem dicsérhetjük eléggé a cég azon helyes törekvését, hogy egyrészt művészi tökéletességgel előállított kiadványaikkal a külföldről beözönlő fécereprodukciókat hazánk határaitól kiszorítsa, másrészt pedig közönségünk jóízűsét és műérzékét ápolja és terjessze. Ez okból olvasóinknak melegen ajánlhatjuk e képek beszerzését, melyek legalkalmasabbak emléktárgyul a közeledő karácsonyi ünnepek alkalmával. A képek megrendelési címe: Egyházy Agoston és társa Budapest, VI. Eötvös utca 44. sz.

A régi jó idöket oly szívesen magasztaljuk és igen gyakran teljes joggal. Nevezetesen egyszerűbb igények és természetesebb táplálkozási módban bizonyára felléltünk bennünket! Minden támadja meg újabb időben idejeinket! Főötte pedig a folyton emelkedő alkoholisus és idegizgató italok élvezete! Szorgosan ajánlható tehát ennek az ártalmas befolyásnak legalább tehetség szerint elébe vágni és nevezetesen az oly általános szokásait váltó bakkávé élvezetnek is a bakkávének keverése által, félig Kathreiner féle Kneipp malatakávéval, hogy így azt az egészségnek üdvössé tegyük. Általános ismert dolog, hogy ezáltal kellemes és jóízű kávéitál nyerünk, a mely az idegekre csillapító és erősítő hat, izgatás és gyöngítés helyett. Saját egészségének ezt az oltalmát legalább figyelmen kívül hagynia nem szabadna senkinek sem, különösen nem szabadna egyetlen egy háziasszonynak sem kénnie ezt az egészséges honi Kathreiner féle Kneipp malatakávéval az ismert eredeti csomagokban, családjának üdvére, háztartásába bevezetni és állandóan használni.

Durátor által a cipőtalp egyszerű bekenés sel ötször oly tartós és vízáthatlan lesz. E kiváló hazai készítmény nagyon sok takarékos embernek szerez örömet és bizonyára kevés családnál fog hiányozni nem sokára. Ara 1 és 2 korona, postán 1 kr. 20 fillér beküldése után bérmentve küldi a Durátor gyár, Budapest, Lipótkörút 3. Kapható azonban mindenütt.

A Horgony-Pain-Expeller igazi népszerű házi-szerre lett, mely számos családban már több mint 32 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csípőfájás, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzölés mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő, sőt járványkórál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az aitestnek Pain-Expellerrel való bedörzölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő házi-szer jó eredménnyel használtatott az influenza ellen is és 80 fillér, 1 korona 40 fillér és 2 korona árban a legtöbb gyógyszertárban kapható, de bevásárlás alkalmával mindig határozottan: „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller“ vagy „Richter-féle Horgony-Liniment“ et tessék kérni és a „Horgony“ védjegyre figyelni kell.

x A legízletesebb asztalvíz a „Kristály“ Szent Lukácsfürdői hegyiforrás, mely mint egészséges ásványvíz, több száz orvos által ajánlva van.

Színház és irodalom.

A jövő hét műsora

1900 december hó 17-től 23-ig.

Nap és szindarab	Bérlet						
	Nagy	Havi	Páros	Élő	A.	B.	C.
17. Hétfő	Végrehajtó	63	—	—	32	—	21
18. Kedd	Orfeusz a pokolban	64	—	—	32	—	—
19. Szerda	Az aranyasszony	65	—	—	33	—	22
20. Csütört.	Felfordult világ	66	—	—	33	—	—
21. Péntek	Hoffmann meséi	67	—	—	34	34	—
22. Szomb.	Az aranyasszony	68	—	—	34	—	23
23. Vasárn.	Kuruc fuffang	69	—	—	35	—	12

* **Felfordult világ.** Valahol túl az ópárenciás tengeren van egy ország, a melyekben felfordult a világ. Asszony a király, a miniszter, az államtitkár, a katona, meg a levélhordó. A férfi pedig, a gyenge férfi, az csak szeretőnek jó, meg — daikának. Az asszonyok isznak, kártyáznak, dözölnek, szeretőt tartanak, a férfiak pedig vigyáznak az erényükre, vagy hogy a nagynéni szavaival éljünk, arra a kis lőkére, melyet a többi országokban csak a lányok s illetve a tisztelt szülők szoktak gondosan őrizni. A szigorú erkölcsbírák abban a nézetben vannak, hogy felette pikáns dolgokat beszélnek és cselekednek Paul Ferrier e költött világában s talán nekik van igazuk. Annyi azonban bizonyos, hogy mulatságos egy világ ez a felfordult világ s akárhogy is haragszik valaki a megszokottnál erősebb hangért, kacagni fog azokon a bohó helyzeteken, a melyekbe a szerző fantáziája sodorja a szerepüket cserélt asszonyokat és férfiakat s meg fogja bocsátani mindazt, a mit csak nagykoru embereknek szabad voltaképen megnézni.

A tegnapi bemutatót igen csekély számú közönség nézte végig, de az a kevés ember pompásan mulatozt és élvezettel hallgatta Gaston Serpette szellemes finom zenéjét. Az előadás néhány kisebb ingadozástól eltekintve, teljes dicséretet érdemel. Falussy István olyan kabinetalakítást csinált Alcindor szerepéből, mely bármely jellemzésnek becsületére vált volna. Megindító vonásokkal ruhazta fel az ifjut, kit az asszonyok elcsábítanak, dalait pedig szép hangjával teljesen érvényre juttatta. Igen jó estéje volt Bereczik Margitnak, ki a szokottnál is szebben énekelt. Kettőjüknek és Reviczky Etelnek jutott ki leginkább a sűrűn felhangzó tapsból. Ez utóbbi Frivolin vicomte ot játszotta pazar jókedvvel, s ugy fess megjelenésével, mint szép énekével keltett hatást. A királynőt Léva i Margit játszotta, a nála megszokott bájjal és diszkrécióval. P. Szepesi Pauls és Miklóssy Gábor a komikus szerepeket töltötték be dicséretesen. A darabot ma ismétlik. b.

* **A „Budapesti Napló“** valóságos szenzáció megjelölést hoz előfizetőinek azzal a meglepetéssel, hogy kivétel nélkül valamennyiüket biztosítja a Mannheimeri Biztosító Társaság magyarországi képviselőségénél baleset ellen, ugy az elhalálozás mint a rokkantság esetére 2000 korona erejéig. A biztosítás egész költségét maga a lap fedezi és ugy a „Budapesti Napló“ régi előfizetői, mint az újonnan belépők jogérvényes biztosítási kötvényt kapnak 2000 korona erejéig. Karácsonyra díszes és tartalmas naptárral kedveskedik a „Budapesti Napló“ előfizetőinek. A képes naplár, amely hatalmas kötet, ugy a régi, mint az újonnan belépő előfizetők megkapják. A Budapesti Napló szerkesztősége, amelynek belső tagjai: Vészi József, főszerkesztő, Braun Sándor, felelős szerkesztő, Abrányi Emil, Clair Vilmos, Cerri Gyula, Erős Gyula, Fai Béla, Goda Géza, Gergely István, Hajdu Miklós, Holló Márton, Horváth Elemér, Janovics Pál, Kabos Ede, dr. Kovács Jenő, Laczkó Andor, Lyka Károly, Márkus József, Molnár Ferencz, Pekár Gyula, dr. Soltész Adólf, Sváb Tivadár, Thury Zoltán napról napra egész erejét, egész lelkesedését, összes hírlapírói kvalitásait viszi a harcba. Hülyeséges szövetségese ebben a külső munkatársak díszes serege. Ez a rugója a Budapesti Napló eddigi példátlan nagy sikerének és biztosítéka jövőjének. Olvasóink figyelmét újból is felhívjuk a Budapesti Naplóra és ismételve a legmelegebben ajánljuk ez újságot. Olvasásra az

fo-
er-
y-
és
ir-
gy
ett
át-

aló
rés
a
az
at-
za-
rü
lár

og

a
vi
ó.

tó-
hó

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

ujdonságok iránt érdeklődőknek és valóságos lelki épülésükre azoknak, akiknek a magyar hirlapiról magas színvonalában és magyar írók és újságírók hangyaszorgalmában kedvük telik.

VAROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, szombat, december hó 15 én:
Ujdonság! Itt másodsor: Ujdonság!

Felfordult világ.

Bohózatos operette 3 felv. 6 képpel. Irta: Paul Ferrier.
Fordították: Makai E. és Molnár F. Zenéjét szerzette:
Gaston Serpette.

Személyek:

Frivolin vicomte	Revitzky Etel
Aleondor	Falussy István
Citronet báró	Miklóssy Gábor
Merluchette	Zalay Irma
Victoir	Szabados László
Emilien de Brugos	Heltay Jenő
Rayon d'or	Juhay József
Le Goulon	Körösladányi J.
Egy virágáros	Nógrádi Sándor
Xeressa	Berczik Margit
Prudhomme	P. Szepesti Paula
Travita	Lévay Margit
Trombolinette	Mezei Irma

Történik egy képzeletbeli országban, jelenkorban.

Kezdeté este pont 1/8 órakor.

Holnap, vasárnapon, december hó 16-án

A tót leány.

Népszínmű 3 felvonásban.

TÖRVÉNYSZÉK.

Ügyvéd a vádlottak padján.

(Saját tudósítónktól.)

Nagybecskerek, dec. 15.

Meglehetősen szenzációs számba megy az a végtárgyalás, mely negyedfél napon át folyt a nagybecskereki kir. törvényszéknél és amelynek hőse dr. Frankl Miksa 39 éves, temesvári születésű, volt módosi, jelenleg budapesti ügyvéd volt.

A vádirat szerint volt egy II. rendű vádlott is Schlummer Adám szentjánosi földmives személyében, de ez legfeljebb csak Bibulus volt, ha Frankl volt a Caesar.

Az ügy annak idején nagy port vert föl a fővárosi sajtóban, midőn f. évi május 24 én a vizsgálóbíró Frankl letartóztatását rendelte el, aki tíz napig volt, mint vizsgálati fogoly a nagybecskereki fogház vendége, és csak a szegedi kir. tábla rendelte el szabadlábra helyezését.

A vádirat szerint a rövid tényállás a következő:

I. és II. rendű vádlott a btkv. 400. §-ának 2-ik bekezdése szerint minősülő közokirat hamisítás büntette miatt helyeztetek vád alá, mert még 1898-ban Cseh Andras és neje, valamint Gajta István örökösei jogaira vonatkozólag valótlán tényeket tartalmazó bejegyzés bevezetésére együttesen és szándékosan közreműködtek jogtalan vagyoni haszonszerzés céljából.

I. rendű vádlott, Frankl dr. vádolva van ezen kívül, hogy még 1894-ben hamisított nyilatkozat felhasználásával szándékosan közreműködött Mezin Joánna örököseinek kárára a tulajdonjog bekebelezése körül.

A Frankl elleni 3-ik és legsúlyosabb vádpont a btkv. 402., 404. és 405. §-ába ütköző magánokirathamisítás büntette. Ugyanis vádlott egy elötte tudott hamisított aláírás okmányt még 1897-ben Habermann Mária örököseinek anyagi megkárosítására felhasználta.

Vádolva van ezen kívül a btkv. 462. §-ába ütköző sikkasztás büntetével. Ugyanis a Kipp Jakab ellen folyamatban levő csödből kifolyólag, tömegmondnoki minőségében 397 forintot jogtalanul eltulajdonított.

Felhasználta ezenkívül egy általa tudott meghamisított dátummal ellátott ügyvédi meghatalmazást, amelynek aláírója már régen meghalt.

A kilenc ivre terjedő hatalmass vádirat azzal a végkövetkeztetéssel zárul, hogy vádlott „párját ritkító ügyességgel üzte bíncselekményeinek végrehajtását”.

A bíróság a következőleg alakult meg: elnök Du ka László kir. táblai bíró; szavazó bírák Benedek Jenő törvényszéki bíró és Lovas Mihály albíró; jegyző Füst Antal.

A vádhatóságot dr. Lauka József kir. alügyész képviselte.

Védő dr. Fá i Ignác temesvári ügyvéd volt. A megyei árvászeket dr. Kozics Elemér képviselte.

A beidézett 26 tanu vallomásainak fölvetelére Pflock Nándor román és Jankovics Athanáz német tolmácsokul voltak beidézve; ezenkívül két írásszakértő is meg volt hiva.

Az első napi tárgyalás a rendes végtárgyalási helyiségben folyt le a közönség nagy érdeklődése mellett. Talán ennek tulajdonítható, hogy a második nap délután a tárgyalás színhelyét áthelyezték a nagy esküdtzéki terembe.

Az egyes vádpontokat külön külön vették elő, mindeniknél külön bizonyítási eljárással.

A tanukihallgatások meglehetősen szürkeségében nagy föltűnést keltett Sz t a n o j e v Vazulnak, vádlott volt segédjének kihallgatása, aki a vizsgálóbíró előtt tett vallomását teljes egészében visszavonta és új vallomást tett.

A plaidoyerekre tegnap délelőtt került a sor. Az ügyész fentartja a vádat és kéri vádlott megbüntetését azon indokok alapján, amelyek a vádiratban kifejezésre juttatvák.

Dr. Fá i védő két álló óránál tovább tartó védőbeszédében arra a konkluzióra jut, hogyha volt is jogsérelem vádlott cselekményeiben, az nagyobb részt polgári uton reparáltatott. Tehát polgári utra tartozó ügyet ne vigyük a büntető bíróság elé. Itt védő hatalmas kirohanást tesz a vizsgálóbíró inkvizitórius eljárása ellen, mely teljes animozitással vádlottra vetette magát és csak azokat a ténykörményeket mérlegelte, melyek terhelők vádlottra nézve, míg az enyhítő körülményekről teljesen megfeledkezett.

A védő meglehetősen éles hangon elítéli az egész sajtó magatartását ebben az ügyben, mely szerencsétlen védencét alapítványul meghurcolta letartóztatása alkalmával. Eppen ezért rehabilitációt követel védené számára; mert ügyvéddel nem úgy szokás elbánni, mint ezt a vizsgálóbíró és a sajtó tette, akik fuóbetyárként tekintették vádlottat, aki különben becsületes családapa és még ezután is tisztességgel akarja megkeresni kenyerét. Hisz Deák Ferenc is hites ügyvéd volt, Kossuth Lajos, nemzetünk büszkesége is hites ügyvéd volt, akik bizonyára a vádlottak padjára kerülhetek volna, ha az a vizsgálóbíró veszi őket kezelés alá, aki Frankl. Ügyvéd ha félrelép, ott van első sorban az ő fejelemi hatósága, az ügyvédi kamara és ha ez nem torolja meg a jogsérelmet, csak azután lehet, de ekkor is csak keztyüs kézzel elbánni egy ügyvéddel, aki utóvégre is egyik jelentékeny tényezője a magyar társadalomnak.

Az ügyvédi állás és dekorumról beszélt azután hosszasan, végül pedig kifejté, hogy dr. Frankl teljesen ártatlan a terhére rótt bíncselekményekben, miért is kéri fölmentését.

Dél elmúlt, mire a védőbeszéd elhangzott s miután vádlottaknak semmi mondani valójuk nem volt, elnök kijelentette, hogy az ítéletet d. u. 5 órakor fogja kihirdetni.

A közönség nagy érdeklődése mellett hirdette ki Du ka elnök az ítéletet, mely mindkét vádlottat a vád és következményei alól teljesen fölmentette. A fölmerült költségek az államkincstár terhére esnek. Az összes iratok illetékes eljárás céljából a szegedi ügyvédi kamarához áttétetnek.

Az ítélet megokolása a többi közt föl említi, hogy a Habermann-féle esetben fölmerült hamis okmány szerzése és használása I. r. vádlott ellen gyanu-otok képez ugyan, de arra marasztaló ítéletet alapítani nem lehet.

A kir. ügyész az egész ítélet tartalma ellen felebbezést jelentett be.

Védő megnyugodott.

Dr. Frankl bejelenté, miután az ügyvédi gyakorlatról régebben lemondott, az iratoknak a kamarához leendő áttétele felesleges.

Az elnök kijelenti, hogy az ítélet ki van mondva, azon nem változtathat.

KÖZGAZDASÁG.

Ingtatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén f. évi dec. 8 tól 14-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltozások történtek:

Radovancev Nikoláné szül. Popov Káta tulajdonát képező 3 hold szántó és 1000 □-öi szérút megvette Parkity Milán és Jelena 3600 koronáért.

Nikiforovits Vászsa, Szima, Milka és Leuka tulajdonát képező 1068. öi. sz. házat megvette Machalek Erzsébet, Margit és Ferenc 1320 koronáért.

Valovecz György és Julianna tulajdonát képező 4 hold szántót megvette Sztaniszavlyev Tódor 2000 koronáért.

Milovancev Ráda és Jóca tulajdonát képező 1214. öi. sz. házat megvette Lazity Arkádia 800 koronáért.

A nagybecskereki németnegyedbeli három tagu földbirtokosok gazdasági szövetkezetének tulajdonát képező 1 hold 814 □-öi szérűskertjét megvette ifj. Bohn Péter 705 koronáért.

Czveanov Tóma hagyatékához tartozó 1287. öi. sz. házat és 4 hold szántóföldet előörkölték kiskoru Czveanov Zsiva, Danica, Czvetta, Julka, Csedomir és Drága.

Gyukits Zsiva tulajdonát képező 6 hold szántóföldet megvette Sataits Zsiva 1800 koronáért.

Steyer Eva tulajdonát képező 6 hold szántóföldet elajándékozta Steyer Károly és Mariannának.

Gaszmann Anna tulajdonát képező 4 hold szántóföldet megvette Steyer Albert és Marianna 2240 koronáért.

— A Zombolyai takarékos és hitelegyesület részvénytársaság válsága ügyében jelentik: Schmitt Antal volt vezérigazgató fizetésképtelensége folytán az intézet veszteséget szenvedett. Tény, hogy a betétállomány, mely november végével 897000 koronára rugott, rövid tíz nap alatt 531000 koronára apadt le. Az igazgatósági tagok készsége folytán lehetővé vált, hogy tíz nap leforgása alatt 366000 koronát fizethetett vissza az intézet a betevőknek. Azonban amikor Koch János bejelentette abbéli készségét, hogy az igazgatói állást elfogadja, a betevők nyugtalansága csak részben szűlt meg, de most lassanként visszatér a bizalom. A legnagyobb baj, hogy az intézet alapítókja összesen 60000 korona és a tartalékai sem több és így azt a veszteséget, melyet Schmitt fizetésképtelensége következtében elszenvedni képtelen, súlyosan megéri. Tény az, hogy az intézet igazgatósági tagjai közül egy küldöttség járt Budapesten, hogy a budapesti pénzügyintézetet a visszlezámitolási váltók bonitása tárgyában megnyugtassák; egy tekintélyes budapesti pénzügyintézet megbízottja járt is lent Zombolyán. Azt hiszik, hogy a budapesti bankintézetek némi előzékenységgel a zombolyai takarékos és hitelegyesület továbbra is fenn lesz tartható. Az agrárbank elnöke igazgatójánál a Budapesten járt küldöttség tiszteltgett ugyan, de nem kérték föl arra, hogy a bankoknál közbenjárjon, hanem az iránt tettek előterjesztést, hogy az Agrár-bank ne mondja nekik föl a hitelt.

— Ingadozó pénzügyintézet. A nagyikindai takarékos és hitelegyesület válságos helyzetéből, melyről már többször megemlékeztünk, újabb hírek érkeztek. A 600.000 kor. passzívával szemben 450.000 kor. aktiva jelentkezett, melyből azonban még egy igen tetemes összeget mint behajthatlant levonásba kell hozni. Az intézet bukásánál hat budapesti pénzügyintézet, összesen 330.000 kor. erejéig van érdekelve. A vidéki pénzügyintézetek közül a nagyikindai I. járási takarékpénztár 100.000 kor., a nagyikindai mezőgazdasági bank 16000 kor., a szeged—csongrádi takarékpénztár pedig szintén 16.000 kor. erejéig hitelezői a válságba jutott intézetnek. Míg azonban a vidéki intézetek követelése jogérvényes jelzaloglevelek által teljesen biztosítvák, a budapesti pénzügyintézetek követelése fedezetleneknek mutatkoznak. A

Foulard-selyem-ruha 8 frt 40 krtól

feljebb — 14 méter — póstabér és vámmentesen. Minták kiválasztásra, nemkülönbön fekete, fehér és színes Henneberg-selyem blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 66 krtig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!
Henneberg G., selyemgyáros, Zürichben.

Cs. és kir. udvari szállás. (12/1—13)

budapesti intézetek a nagykikindaiaknak ajánlatot tettek a bíróságon kívüli rendezés elvállalására, miután első sorban az 3 érdekük piacukat erős rázkódtatástól megóvni. A nagykikindai három pénzüzet vezetői az adósok jegyzékének átvizsgálása után több aktív tételt oly kétesnek találtak, hogy a budapesti pénzüzetek 330.000 kor. reacompte követeléseinek rendezésére, melyert azok a tartozás 70%-át követelik, csupán 45%-os kvótát ajánlhettek fel. Mindazonáltal a tárgyalások még nem szüntek meg végképpen, sőt remény van arra, hogy egy 60%-os kiegyezés fog létrejöhetni.

Nagyobb készlet és előrehaladott idény miatt a mai naptól kezdve összes

Női- és leány-divatruimát

és pedig:

kabát, gallér, paletot

és

köpenyegeket

mélyen leszállított áron eladom.

KOVÁCS GEDEON.

709-X-28

TAVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése december 15-én.

Budapest, dec. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésében Sámuel Lázár előadó betérjesztette az igazságügyi bizottság jelentését a konzuli illetékekről szóló javaslattól.

Ezután az indemnitásról szóló javaslatot harmadik olvasásban is elfogadták.

Hasonlóképpen harmadszori olvasásban elfogadták az ujonclétszám megállapításáról szóló provizoriumot.

Ennél a tárgynál felszólalt Pichler Győző, a ki szemére hányta a miniszterelnöknek, hogy a 14. §-nak tágabb hatáskört ad, mint az osztrákok, akik az államnak hosszabb ideig való megterhelését kivették alóla.

Az ülés tovább folyik.

Goethe szobra.

Budapest, dec. 15. (A „Torontál” ered. táv.) Bécsből jelentik: Ma délben leplezték le a király jelenlétében Goethe szobrát, melynek létesítése körül a bécsi Goethe-egyesület buzgózkodott. Az új szobrot az Operaringen helyezték el Schiller szobrával szemközt.

A cár jobban van.

Budapest, dec. 15. (A „Torontál” eredeti táv.) Szt.-Pétervárról távirják: Az orvosok egyhangulag kijelentették, hogy a cár betegsége véget ért és a gyógyulási processzus a legnormálisabb lefolyású. Ennek következtében a cár beleegyezésével megszüntették a bulletinek kiadását.

A burok győzelme.

Budapest, dec. 15. (A „Torontál” ered. táv.) Londonból jelentik: Kitchener lord angol hadvezér távirata megerősíti a burok győzelmi híret. Az angolok a jelentése szerint Clencents tábornok vereséget szenvedett, 5 tiszt és 15 emberük meghalt, 18-at pedig elfogtak.

A kínai bonyodalom.

Budapest, dec. 15. (A „Torontál” ered. távirata.) A Standardnak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy Csangcsitung olyan értesítést kapott, a mely szerint az özvegy császárné beleegyezett a következő békefeltételekbe: A császár

mihamarább visszatér Pekingbe; Kína 50 millió font sterling kártérítést fizet; minden egyes idegen követtség 2000 főnyi védőőrséget tarthat és a birodalom minden tartománya számára egy-egy idegen tanácsadót neveznek ki.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1900. december 15.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

Buza	kilós	50 kilogr. ára		kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Bánsági	6	76	7.25	7.35	80	0 — 0.—
Tiszavidéki	„	76	7.20	7.40	80	7.60 7.70
Pestvidéki	„	76	7.10	7.20	80	7.50 7.60
Bácskai	„	76	7.30	7.40	80	0.— 0.—

Bors	uj	elsőrendű	kilós	
			70-72	6.80 7.—
Árpa	„	másodrendű	60-62	6.65 6.80
		takarmány	62-64	5.75 6.—
Zab	„	égetni való	64-66	5.50 5.75
		sőrfőzésre való	39-41	0.— 0.—
Tengeri	ó	bánsági	—	0.— 0.—
		másnemű	—	0.— 0.—

Határidő-üzlet.

Budapest, dec. 15. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Kielégítő kínálat mellett kereslet alig volt. A malmok ma is tartózkodtak a vételtől. Üzletmenet lanyha; az árak változatlanok. Lebonyolítottat 870.000 mm. régibb kötés. A mai határidő-üzlet jegyzései:

Buza dec. végére	7.35—7.36
„ tavaszra	7.59—7.60
Rozs dec. végére	7.15—7.16
Zab „	5.60—5.61
Tengeri májusra	4.82—4.83

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekéről.

Érvényes 1900. december hó 1-től.

Érkezik:

A nagybecskereki pályaudvarra:

Zombolyáról: délelőtt 9 óra; este 7 óra 22 p.
Pancsováról: délelőtt 7 óra 53 p.; délután 6 óra 10 p.
Temesvárról: délelőtt 9 óra; este 7 óra 22 p.
Verseczről: délelőtt 9 óra; este 7 óra 22 p.
Alibunárról: este 7 óra 22 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonalon) reggel 8 óra 7 p.; este 6 óra 48 p.
Budapest—Nagy-Kikindáról: reggel 7 óra 52 p.; délután 4 óra 45 p.; éjjel 10 óra 22 p.

Indul:

A nagybecskereki pályaudvarról:

Zombolyára: reggel 3 óra 55 p.; délután 4 óra 50 p.
Pancsovára: reggel 8 óra 10 p.; délután 6 óra 30 p.
Temesvárra: reggel 3 óra 55 p.; délután 4 óra 50 p.
Verseczre: reggel 3 óra 55 p.; délután 4 óra 50 p.
Alibunarra: reggel 3 óra 55 p.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 4 óra 8 p.; délután 5 óra 16 p.
Nagy-Kikinda—Budapestre: reggel 5 óra 45 p.; délelőtt 11 óra 49 p.; este 7 óra 05 p.

HIRDETÉSEK.

10391. tkvi szám 1900.

1054—1.1

Arveresi hirdetmény.

A törökbecsei kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a Heilmann Mór törökbecsei lakos végrehajtható Popov Milán beodrai lakos végrehajtható szenvédő elleni 24 kor. 50 fillér s jár. iránti végrehajtható ügyében, nemkülönb. Pasics Milos beodrai lakos 74 korona 8 fillér s járulékaiból álló követelésnek behajtása végett is területén lévő Beodra község határában fekvő beodrai 866. számú tkvben A I. (945/b., 445/e.) hrszám 652. öisz. 600 □-öl ház udvarral és kerttel 998 korona kikiáltási árban 1901. évi január hó 15-ik napján d. e. 10 óraker Beodra községében árverés alá fog bocsájtani és a kikiáltási áron alul is el fog adni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy az

1881: LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfo-lyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én kelt 3333. számú igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában jelölt és óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiktildött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elisnervényt át-szolgáltatni.

Vevő köteles a vételért 2 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedése után 15 nap, a másodikat 30 nap alatt, mindig az árverés napjától számítandó 5% kamattal együtt a törökbecsei kir. adóhivatal, mint letéti pénztárnál, szabályszerű letéti kérvény kapcsán lefizetni és a vételár után járó kincstári illetéket viselni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbíró tkvi iratárában és Beodra község előljáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóság Török-Becsén, 1900. évi október hó 18-án.

Szabó

kir. aljbíró.

Altalan elismert diálet-cos-mel szer (be-dörzsölés az izmok és idegek erősítésére)

KWISZA FLUID

Kigyó-jel

TOURISTA-FLUID

Erősítés és erőmegújítás céljából eredményel használják az összes turisták, kerékpárosok és lovaglók nagyobb túrák után.

1 ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER

Valódi csak fenti védjegyvel. Kapható az összes gyógyszerárakban.

KREISAPOTHEKE KORNEUBURG BECS mellett.

586/g—15.8

Orvosi tekintélyek által kipróbált a nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatású köszvény csusz, reuma, ischiás stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legidültebb köszvény és csuszfálmakat is már néhányzori bedörzsölésnél teljesen megszüntette.

Fog- vagy fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 kor., erősebb 2 kor. 40 fillér.

Kapható csaknem az összes gyógyszerárakban.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

WIDDER GYULA

gyógyszerész, S.-A.-UJHELY.

Főraktárak Budapest: Török József gyógyszerárában, Király-utca 12 és az Egger-féle Nádor gyógyszerár-ban, Váci-körút 17.

Nagybecskereken: **BENKOVICS MIHÁLY** gyógyszerárában.

(947—10.7)

A Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszert, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvénynek, csúznál és meghülesknel intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” czéggeljegyzésre.

80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszeráránál Buda-pestben.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállító, Rudolstadt.

(10.10—22.2)

10392. tkvi szám. 1900.

1053-1-1

Arverési hirdetmény.

A törökbecsei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Heumann Mór törökbecsei lakos végrehajtónak Mócz Ráda kumáni lakos végrehajtást szenvedő elleni 132 korona tőke s jár iránti végrehajtási ügyében, nemkülönben Reiter Ignác 319 korona és 440 korona tőke s jár., Leipniker Jakab 192 korona tőke s jár., Petrovics Mladen 440 korona tőke s jár., Schill Miksa 913 korona tőke s jár., ugy Illicits Garin 84 korona s jár., végül Reiter Ignác 49 kor. 9 fillér és 40 korona 30 fill. tőke s járulékaiból álló követeléseinek behajtása végett is a területen levő Kumán község határában fekvő következő ingatlanok u. m.: 1. A kumáni 2638. sz. tjkvben A + 1 sorsz. 4251/680/b. hr. 2382. kat. sz. alatti rét dűlőben fekvő 1000 □-öl maradványföld szántó 190 korona kikiáltási árban. 2. A kumáni 2851. sz. tjkvben A + 1. sor. 4251/1116/a. hr. 2765/a. kat. sz. a. foglalt rét dűlőben fekvő 1017 1/2 □-öl maradvány szántó az ezen ingatlanból B 2. sorsz. 22 □-öire feljegyzett kisajátítási jog érintetlenül hagyásával 102 korona kikiáltási árban. 3. Ugyanazon tjkvben A + 2. sor. 4249/244/b. hr. 4357/b. kat. sz. a. foglalt szelistei dűlőben fekvő 1045 1/2 □-öl maradványföld szántó 207 korona kikiáltási árban. 4. Ugyanezen tjkvben A + 3. sor. 4557/747/b. hr. 9224/b. kat. sz. a. foglalt szrednyi dűlőben fekvő 63 □-öl maradványföld szántó 16 korona kikiáltási árban. 5. A kumáni 2957. sz. tjkvben A + 1. sor. 4251/552/b. hrsz., 2110/c. kat. sz. a. foglalt rét dűlőben fekvő 12453/4 □-öl überlandiális szántó 189 korona kikiáltási árban. 6. A kumáni 1713. sz. tjkvben A + 1. sor. 4251/681. hr. 2383 kat. sz. a. foglalt rét dűlőben fekvő überlandiális szántó 170 korona kikiáltási árban. 7. Ugyanazon tjkvben A + 2. sor. 4213/1175. hr., 10985. kat. sz. a. foglalt veliki rét dűlőben fekvő überlandiális szántó, a B 4. alatti 65 □-öire bejegyzett kisajátítási jog épségben hagyása mellett 68 korona kikiáltási árban. 8. A kumáni 3217. sz. tjkvben A + 1. sor. 4539/a. hrsz. a. foglalt palrog dűlőben fekvő 700 □-öl szőlő az 1881. LX. t.-c 156. § a) pontja értelmében egészben, vagyis a végrehajtáson kívül álló Mócz Mátá Jása jutaléka is 152 korona kikiáltási árban az ezen ingatlanból Mócz Ráda jutalékára C/2. sorsz. alatt Mócz Triva és neje Mócz Krisztina javára bekebelezett élethossziglani kintartási jog érintetlenül hagyása mellett és végül 9. A kumáni 2852. sz. tjkvben A + 1. sor. 4539/b. hrsz. alatt foglalt palrog dűlőben fekvő szőlő az 1881. LX. t.-c. 156 § a) pontja értelmében egészben vagyis a végrehajtáson kívül álló Doszantny Bózsáné, Mócz Katica és Mócz Szpaszoje jutaléka is 152 korona kikiáltási árban az ezen ingatlanokra C/7. sorsz. a. özv. Mócz Piráné Venna javára bekebelezett özvegyi jog fentartásával, de oly hozzáadással, hogy amennyiben az ingatlan oly árban adatnék el, mely összeg a fenti özvegyi jogot megelőző és ezennel 420 koronában megállapított összeget meg nem üti, az árverés hatálytalanná válik s a jelzett ingatlan nyomban az özvegyi jog fentartása nélkül újból el fog árvereltetni; az 1901. évi január hó 21-én d. e. 10 órakor Kumán községében árverés alá fog bocsátatni és kikiáltási áron alul is el fog adatni azzal, hogy az árverés napjától fogva a überlandiális (maradvány) földek után lejáráó váltásig tartozás a vevőt fogja terhelni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én kelt 3333. sz. Igazságügy-ministeri rendelet 8. §-ában jelölt és

óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban kiküldött kezébe letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért két egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedése után 15 nap, a másodikat 30 nap alatt, mindig az árverés napjától számítandó 5% kamattal együtt a törökbecsei kir. adóhivatal, mint letéti pénztárnál szabályszerű letéti kérvény kapcsán lefizetni és a vételár után járó kincstári illetéket viselni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbíró, tkvi irattárában és Kumán község előjáróságánál megtekinthetők.

Kelt Török Becsén, a kir. járásbíró, mint tkvi hatóságnál, 1900. évi október hó 19-én.

Szabó,
kir. aljbíró.

HAZAI IPAR!

WEIN KÁROLY ÉS TARSAI
szövőgyár, KÉSMÁRK
elismert hírneves

SZEPESSÉGI VÁSZON
és
DAMASZT ÁRUJ

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab áru ezen védjegygel van ellátva.

HAZAI IPAR!
(1031-102)

Kiegyezéseket

és azoknak kezesség mellett való pontos kivitelét átvesszük szükségben levő kereskedőtől, ingatlan és földbirtokosoktól; továbbá kieszközlünk mindennemű kölcsönöket első helyre, valamint lebonyolítjuk birtokosok és budapesti házak vételét, eladását és elcserélését, melyek nálunk nagy választékban vannak előjegyzésben. Birtok kölcsönök kieszközléséhez kérjük a telekkönyvi kivonatot, a kataszteri birtokívet és az ingatlan, részletes leírását beküldeni. Megkeresések intézendők:

Lipscher és Horovitz
kereskedelmi irodájához 898-5.3
Budapest, V. Váci-körut 14.

57.678. szám 1900.

1048-3.8

Pályázati hirdetmény.

Nagybecskerek rendezett tanácsa városnál elhalálozás folytán üresedésbe jött és választás után betöltendő évi 2000 korona fizetéssel és 400 korona lakbérrel javadalmazott városi adóügyi tanácsnoki állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz.-ben körülírt képzettséget igazoló okmányokat kérvény kíséretében hozzám folyó évi december 24-ig terjesszék be.

Nagybecskerek, 1900. december 9-én.

Dr. Dellimanics,
alispán.

Pártoljuk a hazai ipart!

Az őszi idény alkalmával ajánlom saját készítményű női és férfi keztyűimet dúsd választékban.

Keztyűk mérték után a szükséghez képest 2-3 óra alatt is készíttetnek.

Tisztelettel (960-8.6)

ECKFELD M.
Nagybecskerek, Fő-utca,
FILKOVICS-fele ház.

Pártoljuk a magyar ipart!

Legjobb Csontlevélpapír
az
„Adria”
HAZAI GYÁRTHÁNY!

Versenyez a külföld elsőrendű készítményeivel

A párisi kiállításon az „Arany érem”-mel kitüntetve.

KÉSZITI:
Csász. és kir. udvari szállító

RIGLER JÓZSEF EDE
PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN.

KAPHATÓ: Mangold Lipót, Ro'sa Ignác, Schenk H. és Grosits J. nál

(949-26.7)

Elsőrendű tűzifa.

Valódi porosz **SZALON-KŐSZÉN**
a Wildensteinsegen-Richterhof-féle bányákból.

Legjobb LÉGSZESZ-KOAKS.

Kaphatók:

KURLÄNDER IMRE

fakereskedőnél

934-50.21

a Kurländer-udvarban, Gizella-part 2766. sz. — Telefon 89. sz.
Továbbá a fatelepen, Korona-utca 585/11. — Telefon 35. sz.

A KURLÄNDER-UDVARBAN néhány modern stílu üzlethelyiség kiadó.

Alapítotott 1820-ban

A legújabb és legújabb beszerzés forrás szőnyegek, kő-
szőnyeg, szőnyegek és szőnyeggyártás, kőszőnyeg-nak nagyban és kicsinyben

JOANNOVITS DOME

BUDAPEST, IV., Váci-utca 25. sz.

Árnyék alatt nagy raklára. Örökös vállalkozás és szőnyeggyártás.

Alkalmatosan tudott dolgot,
hogy a szépség előidéző, kibővítő és fiatalító
szerepe a legkiválóbb és legbiztosabb a Földes-féle

MARGIT-KRÉME

Ára: 2 kor., kis tégely 1 kor., azazban 70 fillér, postai 120 kor.
Készítő: FÖLDES KELEMEN gyógyszerész.
ARADON.

Kapható minden gyógyszerárban.

SANTAL EGGER

speciális értékű szar
mindazon esetekben, hol az orvosok Santal-olajat vagy Copelvit ajánlanak
SANTAL EGGER az igen drága és kista keletindiai Santal olaj tartalma miatt igen határoz
as újuság birtalmánál, miért az orvosok is rendelik.
Csak a törv. védett „Santalej” védjeggyel valódi.
Ára 3 korona - aródti üvegként. - Vidékre 3 korona 40 fillér előleges beküldése után
bérmentve küldi a
„NADOR” gyógyszerár, Budapest, VI., Váci-körút 17.

Paratlan
és nélkülözhetetlen
fogkréme

THYMOL

1 tubus 60 fillér.
Mindenképp kapható.

KÖSZVÉNYESCSÜZ

egyedül biztos gyógyszer a híres
CSÜZ- és KÖSZVÉNY-ETHER.

Néhányzari bebiztosítás után kigyógyít minden csüsz, köszvény, reumabá-
lmat, fejfájást, szurást, szaggatást, fogfájást stb. Egy üveg 3 kor., postán
2 kor. 60 fillér előleges beküldése után bérmentve küldi az egyedül készítő
STEINER MIHALY városi gyógyszerára **TEMESEVÁR, Szé.-Gyógy-tér 18.**

Ezszor kipróbált, a legtöbb betegséget gyógyító házi
gyógyszer a

Feller-féle **ELSA-FLUID**

Egy literet és mindenki állandóan fogja használni.
12 üveget 5 koronáért bérmentve küld az egyedül készítő
FELLER V. JENŐ gyógyszerész
STURICA, Fő-utca (via Csáktornya.)

legfinomabb egészségi egyiptomi
SZIVARKA-HÜVELY

100 dr. 36 fill. 2000 dr. 7 kor. 5000 dr. 15 kor.
postán bérmentve küld

ENGEL LAJOS SZEGED

Óvakodjunk
értektelen
mitől
akár
200 év óta elismert
kiváló hatású, gyomorbetegségeket,
szívgyulladásokat, nehézségszűrészt, elhízást,
és egyéb betegségeket. — Kapható minden
gyógyszerárban. — Központi elárultó:
BRADY KÁROLY
Magyar Királyi gyógyszerára
Bécs, I. Fleischmarkt 1., honnan 3 kis üveg 2.46 kor.
vagy 2 nagy üveg 2.60 kor., bérmentve küldetik.

PSEPHOFER J.

Orvosiilag ajánlott legrégibb
hámlasztó a rossz emésztés ószasz
következményeit ellen.
Nem szabadda hányásnál
egy háztartásban csak. —
Csak akkor valódi, ha minden
dobos fedelén a „PSEPHOFER J.”
név világosan látható.

vértisztító
labdacsal.

**KI AKAR
egyetes önkéntes
LENNI?**

A ki az előirt feltételek nem végese,
az is lehet egyetes önkéntes. — A ki
már sor alatt állott, elküldi. Születési
év közöl. — Prospektus ingyen küldi.

LECHTEL ALBERT
a katonai elők. tan. igazg., Debreczenben.
Zamboldy: addoi Urangentz J. m. kir.
honvéd ezredes ny. és Mayer A. os.
és kir. őrnagy ny. Feljegyzés: a nm. val-
lás- és közokt. m. kir. miniszter megbí-
rádságból a tank. kir. főigazgató.

Budapest legújabb látványossága a
BELTÁRSAS KÖRÖKÖZ

IV., Kigó-tér 2. (Kisfalvi hírhírnéző
palotáján.)
Táncok, társasok, kaja. — Lásd: STEUER KÖRÖK.

Vidéknek kedvenen találkozó helye
KLIVENYI FERENCZ

vandóke elsőrangú étterem.
Budapest, VI. Andrásy-ut 39.
Kiváló magyar konyha. — Valódi itala borok és a
világhírű „Stückerrbräu” egyedül készítője.

Simon Pál jó hírnevű
PÁRIS szállodája

Budapest, Váci-körút 25.
100 szoba 1 főtől feljebb kiszolgálással együtt. Für-
dők, elegáns kávéház, étterem, szőcsarnok a házban. VII.
János vasúti megállóhely az ószasz pályaudvarok felé.

WOLFF VILMOS

A legjobb órákat
legszilárdabb és legújabb órákat
REBLER-ÓRÁK

szigorúan szabott órákat szállítja Magyarország a nembe
első és legnagyobb üzem.
BRAUSWETTER JÁNOS kronométer-órák
SZÉKESDÉN.
Arjegyzék 2000 kappal ingyen és bérmentve.

GOLJÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő itál és gyógyzóitokra is szolgál.
ÁRULÁK: Dr. Korönyi és Dr. Kálly egyetemi tanár urak meg-
hajlandó, vértisztító, emésztési zavartól, gyomorségégekől stb.
Gyár és megrendelési hely:
KÖBÁNYAI KIRÁLY-SÖRFŐZŐ, KÖBÁNYA.

FRATELLI DEISINGER

káld
Flaméból vagy Tricarból
5 kgr. Cuba kávé, világított. . . . 15 kor. 60 fill.
5 . . . Cayton gyógykávát . . . . 17 . . . 15 .
olvastatva és bérmentve.
Arjegyzék INGYEN.

**BENZIN-MOTOROK
LOKOMOBILOK**
és GÁZMOTOROK ipari és gazdasági célokra

OSERS és BAUER gyárakból
a legjobb és legújabbak a letartó szerkezetek kárárt.
Vezérléviselőség és raklár: **DÉNES B.**
Budapest, VI., Váci-körút 81.
Képes arjegyzék ingyen.

Partbur, Sherry, Malaga, Moszra,
Maraszi, Chablis,
Rebe- és Mosz-borok.

Podegar

Kaphatók minden jobb részor- és
csomag-kereskedésekben, szőlők,
kávázárak és étteremekben.

**ERTEKESÍTŐ
VALLALAT**

Budapesti
Kereskedelmi Körút

Bel- és külföldi szabadelmak kios-
kálása, értékesítése és szállítás.
Vásárlások és musták lejáratosítása.

Legelőzetesebb és legbiztosabb gyógyimódt régi és súlyos
betegségekben. Eredményei folytan bámulatosan terjed
nagy a bel- mint a külföldön! Sikeres gyógyimódt számtalan
oly esetben is, mikor a modern orvosi tudomány már le-
számolt a beteg életével.

CSÁSZÁRFÜRDŐ

Életrangu kénes hővízi gyógy-
fürdő, páratlan gyógyfűvel leg-
modernebb lezsfűrdőkkel, pom-
pás lezsvánia szőlőkkel, ké-
és kádfűrdőkkel, — 200 kényel-
mes lakószobával. — Prospektus
kivántra ingyen és bérmentve.

téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.

Oh jaj! Köhögés, rekedtség ellen gyors és kitűnő Eljen!
eredménnyel használhatók az
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

Doboz 1 koron és 2 koron.
Próbadoz 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban és a fővárosban:
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Egyer mellpasztilla
szabadított meg.

Ha őszül a haja,
használja a kiváló Zoltán-féle HAIR-REGENERATOR, mely nem fest, ha-
nem a haj eredeti színt adja vissza. Üvege 2 korona. bérmentve
2 kor. 80 fillér, ZOLTÁN BELA udvari szállító gyógyszerárban
Budapest, V., Nagykorona-utca 23 sz. Szabadág-tér sarkán.

100.000
sorsjegy.

50.000
syeremény.

Minden második
sorsjegy nyer.

A jelenkor legnagyobb nyerési esélyű
sorsjátéka a m. kir. szab.

OSZTÁLYSORSJÁTÉK.

Megrendelések intézendők:
GAEDICKE A BUDAPEST
IV., Kossuth Lajos-utca 17.

Havonta
egy hozás.
Tervezet ingyen
és bérmentve.
Ugyanők
kerestetnek.

Kipróbált és fényes sikerrel lovált Aithna, Kőrövény, sziv
veser, gyomor, bőrbajoknál, ideghegek (Hysteria, Neurast-
henia), makacs vér- és bűrtüneteknél, Bixton- védelem
szelődés és elmozdavar ellen. — Díjazott levelekre válaszol.

Vérgyógyítás — Hemoptia
fehérítés és epedeti képviseleje

Dr. KOVÁCS J. egyet. orvost.

rendel. intézetében, Budapest, V. Váci körút 18.

Legelőzetesebb és legbiztosabb gyógyimódt régi és súlyos
betegségekben. Eredményei folytan bámulatosan terjed
nagy a bel- mint a külföldön! Sikeres gyógyimódt számtalan
oly esetben is, mikor a modern orvosi tudomány már le-
számolt a beteg életével.

Hirdetéseket, reklámokat legelőzetesebben
közölhet az

ALTAJANOS TUDOSÍTÓ

hirdetési osztálya (Budapest, VII. Erzsébet-körút 81.)
Tulajdonos: LEOPOLD SMILA szerkesztő.

Szakszertűn, pontosan és lelkiismeretesen
eszközölkének az ószasz megbízások
Kölségvételnek ingyen.

H i r d e t é s e k
felvételnek
a,, Torontál“ kiadóhivatalában.

Kishirdetések.

Egy szó ára 4 fillér.

Egy
2-3 ezer holdas birtokban, mely vezetésem alatt áll, alkalmazást nyer egy gyakorlatilag, esetleg elméletileg is képzett nős egyén, ki már nagyobb birtokban alkalmazva volt s onnan jó bizonyítványt nyert. Ajánlatok fizetési feltételek megjelölésével Pazonyi Elek János Demecser, Szabolcs megye, címen küldendők. 732

Keresek
vidéken vegyeskereskedést. Részletes ajánlatokat J. L. ur sziveségéből továbbít, I. ker., Czako-utca 3. 743

Szőlővesszők,
csemegefajók, borfajok júnyosan kaphatók dr. Gresznáry Aladár gubacs-ujhegyi immunis szőlőtelepén, Soroksáron. 717

Tihanyi
apátság szántódi méneséből két pár fiatal jukker fogat eladó Bors Mihály székfőnök, Szántódón. 739

Jól fog tudni,
a ki az „Almatlanság gyógyításáról” című füzetben javasolt eljárást kitartóan alkalmazza. Ára 2 korona. Csak Szalay Miklósná kapható, Eger, Heves megye. 741

Csuz
és női hajok leg hamarabb gyógyulnak a meleg kén-szapföldben Balton (Sopron mellett) Téli kúra Teljes elátás fűrdőhasználattal, naponta 1 fűrdő 3 forintig. Fővilágosítást küld a gyógyfürdő igazgatósága. 671

A vadászatok
beállítva felhívom a nagyobb uradalmak és vadászársulatok figyelmét arra, hogy az elejtett vadak, különösen nyulakból bármilyen nagy mennyiséget hajlandó vagyok átvenni külföld részére. Groszmann János, Miskolc. 722

Állást nyer
azonnali belépésre, legalább 5-6 évi gyakorlatral bíró, nőtlen gazdaúr, ki a gazdasági könyvvezetésben járatos. Bizonyítvány-másolatok a bánok-szentgyörgyi bergazdaság címére küldendők Bánok-Szt.-Györgyre. 735

Ispán
keresték 30 éven túli, nős, keresztény, gazdasági tanítványt v. földműves iskolát végzett, tapasztalt, szerény igényű, megbízható és szorgalmas, a ki egy nagyobb birtokon a birtok mellett gazdálkodik. Az állás 1901. január 1-től betölhető. Ajánlatok bizonyítvány-másolatokkal felszerelve küldendők: Jerfy Adolf nagybirtokhoz, Nagy-Récsén Zala megye. 734

Szülők figyelmébe!
Igen jutányosan alapos oktatást adok előkelő család-beli gyermekeknek **hexedjatekban, francia és német nyelvben.** Meghívásokat kérek a „To-ontal” szerkesztőségéhez címezni **Balton Gusztáv,** okl. jegyző, tanfolyamballagató. 449

Nagyobb elegáns függő-lámpa megvételre keresetnek. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéremnek. 647 x

Házvezetőnők

ajánkozik plébánosokhoz, esetleg uraságokhoz kulcsárnőnek, egy ötven éves, jó családból való özvegy, szerény igények mellett. 690-x 11

Ajánlatok „M. A. özvegy” cím alatt a kiadóhivatalhoz intézendők.

NY. K. EGYETEM
VEGYTANI INTÉZETE
A
KRISTÁLY
SÓLYKACSFURDÓ
HEGYTÖRRES
ICEPÁSZTVA
BIGAREDDY
ÁSVÁNYVIZ
KAPATÓ
FÜSZERKERESKEDÉSBEN
VENDÉGLŐBEN
MINDEN VASUTI
ÉRTÉKZŐ KÖZSÉGBEN

Több száz hivatalos orvos által ajánlva.

A legízletesebb és legelősebb ásványvíz.

Kapható minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben.

631-x 22

Jarkovác község előjárósága.

4714. szám 1900.

1051-22

Arverési hirdetmény.

Alulírott község előjárósága ezennel közhírré teszi, miszerint Jarkovác község vásár- és piac-vámszedési jogát 1901. évi január hó 1-ével kezdődő évre Jarkovác község házában folyó évi december hó 23-án délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen bérbe fogja adni.

Kikiáltási ár 1360 korona.

Az árverési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órákon belül szabadon betekinthetők.

Jarkovácson, 1900. évi december hó 10-én.

Szefanovits,
h. jegyző.

Zsebelyan,
h. bíró.

Partoljuk a hazai ipart!

Ajánlja saját készítményű hangszereit u.m. Zsokla-begatók 5-15 frt. Kijtszórt régi hegedők 20-1000 frt. Fuvók . . . 3-60 frt. Trombiták . 4-70 frt. Harmonikák 3-80 frt. Arisztókok 14-35 frt. Intova 6 kótalappal 12 frt. valamint mindenemü pengető-, vonó- és fuvóhangszerekben.

Kitűnő munkáért Páris, London, Stockholm és Budapestben kitüntette.

VARJU BÉLA

cs. és kir.

műhangszer-ipar telepe,

BUDAPEST

VIII. József-úrut 20. sz.

A székes-főváros, valamint több zenekar és tűzoltó-testület szállítója.

Nagy választék saját gyártmányú, elismert, legszolidabb kivitelű

CZIMBALMOKBAN,

45-0 frt. pedálos 75-200 frt. hat loi fűrdő mellett.

Eredeti olasz és német harok.

Bármilyen hangszerek javítása.

Olcsó árak. Pontos munka. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(918-25.10)

BUDAPESTI NAPLÓ

ingyen biztosítja előfizetőit

BALESET ELLEN

halál esetén 2000 korona erejéig, * * * * *

* * * * * rokkantság esetén 2000 korona erejéig.

A biztosítás egész költségét a BUDAPESTI NAPLÓ kiadóhivatala fedezi.

→ Mindenki annyi időre van ingyen biztosítva, amennyi időre előfizet. ←

A biztosítást a Mannheimi Biztosító Társaság magyarországi vezérképviselőse végezi.

→ Minden előfizető, régi és új egyaránt, jogérvényes biztosítási kötvényt kap. ←

A BUDAPESTI NAPLÓ előfizetői karácsonyi ajándékuul gazdag tartalmu diszes naptárt kapnak.

Előfizetés: egész évre 28 korona (14 frt), félévre 14 korona (7 frt), negyedévre 7 kor (3 frt 50 kr.), egy hónapra 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.).

A „BUDAPESTI NAPLÓ” kiadóhivatala
József-körut 18.

1069-3.1